

OLCAYART

Devrim Erbil

Devrim Erbil**Metin**

Burcu Pelvanoğlu

Grafik Tasarım

Ardan Ergüven

Renk Ayrımı ve Baskı

Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Őti.

Merkez Mahallesi, Ceylan Sokak,

No: 24, Nurtepe, Kağıthane, İstanbul

T. +90 212 321 23 00

info@martmatbaa.com.tr

Bu katalog 21 Şubat - 11 Mart 2011 tarihleri arasında
OlçayArt Galeri'de düzenlenen "Devrim Erbil"
sergisi için 500 adet basılmıŐtır.

© 2011 Devrim Erbil

OLCAYART

Cemil Topuzlu Cad. No: 90/B

Caddebostan İstanbul

T. +90 216 411 17 13

www.olcayart.com

Devrim Erbil

Resmin Şiirle, Şiirin Resimle İmtihanı

16 Eylül 1937 tarihinde Salihli'de dünyaya gelen Devrim Erbil, ailesinin 1940 yılında Balıkesir'e yerleşmesi nedeniyle, ilk ve orta öğrenimini Balıkesir'de tamamlamıştır. Başlangıçta edebiyata meraklı olan ve ilkokul yıllarında şiire merak saran Erbil, bu dönemde Varlık ve Yeditepe dergilerinin Balıkesir'e ulaşmasını sabırsızlıkla beklemektedir. Balıkesir Lisesi'nde ilk resim derslerini alan Erbil, Sırrı Özbay (1898-1959) ve Ahmet Uzelli'nin (1904-1978) öğrencisi olmuştur. Erbil'in hocası Özbay, Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olmuş ve Anadolu'ya öğretmenlik yapmaya gönderilmiştir. 1926 yılında bu şekilde Balıkesir'e gelen Özbay, 1959 yılındaki ölümüne dek bu şehirde bu görevi sürdürmüştür. Sırrı Özbay'ın Balıkesir'e gelmesinin, onun sanat tarihine geçmesine bir engel olduğunu, Anadolu'nun Özbay'ı absorbe edip körelttiğini düşünen Devrim Erbil, hocasının bu durumundan bir ders çıkarmış ve bu nedenle çok resim yapıp çok üretmesi gerektiğini daha o yıllarda aklına koymuştur. İlk resim derslerini Uzelli ve Özbay'dan alan Erbil, yaklaşık 1951 yılı sonunda onu daha sonra Akademi'ye yönlendirecek olan genç resim öğretmeni İrfan Yılmaz ile tanışmıştır. Gazi Eğitim Enstitüsü'nden yeni mezun bir genç olan İrfan Yılmaz, Erbil'in bilinçli olarak resme yönelmesini sağlamıştır.

Balıkesir Lisesi'nde gördüğü eğitim, Devrim Erbil'in entelektüel gelişimi için çok önemlidir. Bu dönemde Balıkesir Lisesi'nde çok nitelikli hocalar ders vermektedir ve Erbil de okulun başarılı öğrencileri arasındadır. Okul müdürü Hilmi Ziya Apak'ın sağladığı demokratik ortamda, İrfan Yılmaz'la günler, saatler süren sanat sohbetlerinin de etkisinde kalarak bol bol resim

yapan Erbil, 1953 yılında Hilmi Ziya Apak'ın desteğiyle, sınıf arkadaşları ile Onur Ustomar ve Selçuk Karasuili ile Türk-Amerikan Kültür Derneği'nde bir resim sergisi açarlar. Bu sergi, Devrim Erbil'in resimlerinin ilk kez görücüye çıkması açısından da önemlidir. Devrim Erbil'in bu dönemde yaptığı resimler, aslında onun resminin temelini o günlerde biçimlendiğini göstermektedir. 1952 tarihli, "Balıkesir Panayır Kapısı", "Akçay'dan Görünüm" ve "Havran'dan Görünüm" adlı resimlerinde Erbil, renkli çini mürekkebi kullanmış, bu üç resimde de figürlerin konturlarının keskinlikleri kaybolmuş ve her figür-nesne diğer figür-nesnenin sınırları içinde erimiştir. Erbil, buradan soyutlamaya geçecektir. Lisede Perihan Ege adında, Akademi'den Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinden mezun bir resim öğretmeni daha bulunmaktadır. 1954 yılında Balıkesir Lisesi'nden mezun olan Erbil, İrfan Yılmaz'ın ve Perihan Ege'nin yönlendirmesini dikkate alarak aynı yıl İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Resim Bölümü'ne girmeye karar verir.

Devrim Erbil, 1954 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Resim Bölümü'ne kaydolur. Bu dönem, Neşet Günal'ın Paris'ten yeni dönüp Akademi'de asistanlığa başladığı dönemdir. Neşet Günal, Akademi'ye girişinde Erbil'in Balıkesir dönemi resimlerini görmüş ve diğer ressam arkadaşlarına göstermiştir. Erbil, Akademi'de ilk sene galeride Halil Dikmen'in, sonraki dönemde, yani atölyede ise Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisi olur. Devrim Erbil, bir yıl galeri eğitimini tamamladıktan sonra, hangi atölyede çalışacağına karar verecektir. Bu dönemde Akademi'de galeriden sonra öğrencinin hangi atölyede

çalışacağına karar verebilmesi için üç ay kadar bir süre öğrencilerin bütün atölyeleri dolaşması ve bu süre sonunda kararını vermesi beklenmektedir. Devrim Erbil'i de önce Zeki Faik İzer atölyesine verirler ancak bu sürecin sonunda Erbil, Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinde karar kılar. Erbil'in Akademi öğrenciliği döneminde estetik hocası Ahmet Kutsi Tecer'dir. Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinde, Akademi'nin Ahmet Kutsi Tecer'den önceki estetik hocası, Ahmet Hamdi Tanpınar ile tanışır. Zaten Eyüboğlu'nun Narmanlı Yurdu'ndaki atölyesi ve Salıpazarı'ndaki evi, dönemin ünlü sanatçıları ve edebiyatçılarıyla dolup taşmaktadır. Erbil burada Yaşar Kemal, Aziz Nesin, Sabahattin Eyüboğlu, Eren Eyüboğlu, Ara Güler, Füreye Koral, Aliye Berger, Metin Eloğlu, Nedim Günsur gibi isimlerle tanışır.

Devrim Erbil'in Akademi'deki öğrencilik yıllarında Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinde çalışması onun için büyük bir şanstır. Zira Bedri Rahmi atölyesi, Akademi'deki en özgür atölyelerden biridir ve Bedri Rahmi, öğrencilerini heyecanlandıran, sergi açmaları için teşvik eden ve tüm öğrencileri tarafından sevilen bir hocadır. Devrim Erbil de, Akademi'deki ilk yıllarında hocası Bedri Rahmi'den çok etkilenir. Bedri Rahmi'nin gözlem, izlenim ve sabır telkinlerine son derece bağlı olan Devrim Erbil, bu etkiyle resim yüzeyini hep bir deneme alanı olarak görmüştür. Erbil, hocası Bedri Rahmi'den ustacı bir ilişkiyi, imeceyi, usta sevgisini, doğa tutkusunu, coşkuyu, şiiri, güzele düşkünlüğü, sıradana karşı olmayı, halk sanatına bakmayı, minyatürü, mozaigi, zenci heykellerini sevmeyi, bildiğini doğru bilmeyi, sanatın yaşamdan ve geleneksel değerlerden kopmaması gerektiğini öğrendiğini belirtmektedir.

Devrim Erbil, 1956 yılının Eylül ayında, henüz Akademi ikinci sınıf öğrencisiyken Balıkesir Çocuk Kütüphanesi Sergi Salonu'nda resimlerini sergilemiş; 1958 yılında da hocası Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun, Uluslararası Brüksel Sergisi'nin Türkiye Pavyonu için yaptığı 227 m²'lik büyük bir mozaik düzenlemede çalışmıştır. 1959 yılının Haziran ayında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Resim Bölümü'nü bitiren Erbil, Ekim-Kasım aylarında, Ankara Milli Kütüphane'de bir kişisel sergi açmıştır. Erbil, bu sergiyi sanat yaşamının miladı kabul etmektedir.

1950'li yılların sonlarına doğru, Erbil'in resimlerinde geometrik ve katı çizgiler, birbirini tekrar eden ve kimi zaman birbirine geçmiş formlar yer alır. Bu dönem, Devrim Erbil'in soyutlamadan yana tavır aldığı bir dönemdir ve sanatçının resimlerinde figür yok olmasa da, yerini renk öbeklerine bırakır. "Meyve Toplayanlar", "Köylüler", "Soyutlamadan Yana", "Mistik Bakış" adlı resimler, bu dönemin ürünleridir. 1950'lerin sonunda Devrim Erbil'deki soyutlama çabası giderek ağır basar. Sanatçının bu dönemde gerçekleştirdiği resimleri ve gravürleri Paul Klee ve Piet Mondrian'dan izler taşır. Hatta Erbil'in 1959 yılında gerçekleştirdiği bir resmi, "Klee'ye Sevgi" adını taşımaktadır. Erbil'in sanatındaki bu dönüşüm, Soyutçu 7'ler grubunda da karşımıza çıkar. Erbil, 1959'da Akademi'den mezun olan altı kız arkadaşıyla birlikte "Soyutçu 7'ler" Grubu'nu kurar: Ayça Serimer, Zerrin Kehnemuyi, Ayhan Cerrahgil, Nurhan, Aysel ve Devrim Erbil. Soyutçu 7'ler Grubu, ilk sergisini, Beyoğlu'nda, o sıralarda Yeni Melek Sineması'nın yanında bulunan Alman Kültür Merkezi'nde açar. Sergi

açıldığında Devrim Erbil, Polatlı'da yedek subay olarak askerlik görevini yerine getirmektedir. Bu dönemde Erbil, geometrik doğa görünüşleri ve sıcak renklerin çeşitlemeleriyle oluşturulan soyutlamalarıyla dikkat çekmektedir. Erbil'in bu dönemi, onun tüm sanat yaşamı değerlendirildiğinde, başlangıçta bir ara dönemmiş gibi dursa da, sanatçının yıllar sonra yeniden bu döneminden alıntılar yapması, bu savı yalanlayacaktır. Örneğin, "Mistik Bağlantı" adlı tablosunu 1957 yılında gerçekleştiren Erbil, 1998'de bu tablosunu yeniden yorumlayacak; 1959 yılında "Soyutlama, Anadolu Kasabası"nı gerçekleştirdikten sonra, sanat yaşamının çeşitli dönemlerinde "Anadolu Kasabası" konusunu ele alacak; 1959 yılında gerçekleştirdiği "Klee'ye Sevgi" isimli tablosunu ise, 1997 yılında "Soyutlama" adlı tablosunda yeniden hatırlayacaktır.

1961 yılının Kasım ayında Akademi'de asistanlık sınavının açılması, Erbil'in hayatında başka bir dönüm noktasına işaret eder. Asistanlık sınavları zorludur, hem kültür sınavını geçmek, hem hocalık vasfını kanıtlamak hem de ressamlığı kanıtlamak gerekmektedir ve Erbil de üç ay süren bu sınavı kazanır. Sınava otuz kişi girmiştir ve son elemeye Devrim Erbil, Dinçer Erimez ve Fethi Arda kalmıştır. Erbil, bu üç aday arasından birinci seçilmiştir. Erbil'in diğer adayları geride bırakmasında, hocalığının ve dolayısıyla hitabetinin kuvvetli olmasının da büyük payı vardır.

Devrim Erbil, Akademi'ye asistan olarak atandıktan sonra Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cemal Tollu, Cevat Dereli atölyelerinde ve galeride görev yapar. 1962 yılının Şubat ayında İstanbul'da Türk-Alman Kültür Merkezi'nde,

Kasım ayında da İstanbul Belediye Şehir Galerisi'nde kişisel sergi açar. İstanbul Belediyesi Şehir Galerisi'nde açtığı sergi, Devrim Erbil'in en önemseddiği sergilerinden biri olur.

Devrim Erbil, 1963 yılında Altan Gürman, Adnan Çoker, Sarkis ve Tülay Tura (Börtecene) ile birlikte "Mavi Grup"u kurmuştur. Mavi Grup, 9-20 Nisan 1963 tarihleri arasında Türk-Alman Kültür Merkezi'nde bir sergi açmış; daha sonra varlığını sürdürememiştir. Bu dönemde Erbil'in sanatında, yaklaşık 1966'lara kadar devam edecek olan Klee etkisini görmek mümkündür. Erbil, bu dönemde düz yüzeyler kullanmakta ve soyutlamacı bir anlayış sergilemektedir. Yine bu dönemde "çeşitleme" ve "ritim" sözcükleri de Erbil'in çalışmalarında ağırlıklı bir yer kazanacak ve tablolarının isimlerine de yansiyacaktır: "Ritmik Kurgu", "Çizgisel Ritim", "Doğa Tutkusu Üzerine Çeşitlemeler", "Doğa Yorumu", "Anadolu Çeşitlemeleri" gibi... Mavi rengi de ilk kez bu dönemde yoğun olarak kullanan Erbil, sanat yaşamı boyunca mavi renge yoğun bir biçimde yer verecektir. Bu yıllar, aynı şekilde Devrim Erbil'in tüm sanat yaşamı boyunca kullanacağı temaları da belirlediği bir dönemdir: Anadolu teması, ağaç teması ve ritm. Anadolu teması, Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1938-1943 yılları arasında düzenlediği Yurt Gezileri döneminde ortaya çıkmış ve Çok Partili Dönem'in köycü söylemiyle de ağırlık kazanmıştır. Anadolu temasının 1950'li yıllar itibarıyla artmasında, bu yıllarda köyden kente göçün iyiden iyiyi kendini hissettirmesi ve bu köyden kente göçün, köye gidemeyen sanatçının ayağına köyü getirmesi de etkili olmuştur. Bu dönemde Milli Eğitim Bakanlığı (Akademi de o zaman Milli

Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır) Türk sanatını tanıtıcı nitelikte sergiler düzenlemektedir. 1964 yılında Paris Musée d'Art Moderne'de düzenlenen "Bugünkü Türk Sanatı Sergisi", 1965 yılında Berlin, Viyana, Londra, Roma ve Brüksel'de tekrarlanan aynı sergi ve yine 1965 yılında Unesco'da düzenlenen "Türk Grafik Sanatı Sergisi". Dönemin ünlü eleştirmenlerinden olan Jacques Lassaigne de bu sergiler için seçicilik görevini üstlenmiştir. Devrim Erbil'in resimleri, bu dönemde Avrupa'da düzenlenen bu sergilerde yer almış ve ilgi çekmiştir.

Bu dönemde Devrim Erbil, 1963 tarihli "Bir Anadolu Kasabasında Yaşantı Üzerine Çeşitlemeler" adlı resminde olduğu gibi, minyatür etkili, kuşbakışı bir görünümün hakim olduğu ve boyadan ziyade çizginin hakimiyetinde Anadolu görünümleri gerçekleştirmektedir. 1966'da aynı resmi, daha sıcak tonlarla tekrarlayan Erbil, 1981'de de aynı kompozisyon şemasını "Soyutlama II" adlı resminde kullanır. Erbil'in bu resimleri, minyatürün istifleme yönteminden izler taşıdığı gibi, kent planlarını da andırmaktadır. Düz bir yüzeyden oluşan bu resimlerden zaman-mekân duygusu kaybolur ve bir anlamda eskinin kent planları yeniden yorumlanır.

1965 yılında İspanya Hükümeti'nin bursunu kazanan Devrim Erbil, bir yıl süreyle Madrid'de Escola Diplomatica'ya devam ederek İspanyolca öğrenmiş ve bu bursla İspanya'nın diğer kentlerini gezmiştir. Bu dönemde herkes Paris'e gittiği için İspanya'ya gitmeyi isteyen Erbil'in seçiminde Goya, El Greco, Miro, Picasso gibi sanatçılara olan tutkusu, flamenko, boğa güreşi, Gaudi'nin kentleri açık hava müzesine dönüştüren mimarileri nedeniyle İspanya'nın çok

renkli bir kültür olmasının etkisi vardır. Erbil, İspanya seyahati dönüşünde sanatında bir değişiklik olmadığını ama onun sezgisel olarak erken üsluplaşma yoluna gittiğini belirtmektedir.

1962 yılında 31. Venedik Bienali'ne ve 1963 yılında da Paris'teki 3. Paris Genç Sanatçılar Bienali'ne katılan Erbil, 1966 yılında da V. Tahran Bienali'ne katılır ve "Kompozisyon I" adlı tuvaliyle Saray Kraliyet I. Ödülü'ne layık görülür. Tahran Bienali'ndeki ödülü sonrasında ilk kişisel sergisini 1967 Nisanında Türk-Alman Kültür Merkezi'nde açar ve bu sergiyi 1968 Ocak'ında Akademi salonlarında açtığı sergisi izler. Erbil'in bu sergisinin kataloğunda Nurullah Berk, Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi Akademi hocalarının yazıları yer almıştır.

1968 yılında Erbil'in ödülleri önemli bir yurtiçi ödülü eklenir. Çağdaş Ressamlar Cemiyeti tarafından düzenlenen Yılın Genç Ressamları Sergisi'nde jüri tarafından "Genç Ressamlar I. Ödülü"ne layık görülmüş ve "Yılın Genç Ressamı" seçilmiştir. Erbil, 1969 yılında Sanat Tenkitçileri Cemiyeti (bu cemiyet, 1949'da Paris'te Unesco'ya bağlı olarak kurulan ve Türkiye şubesi de 1953 yılında kurulan Uluslararası Sanat Eleştirmenleri Derneği, Aica'dır) tarafından düzenlenen Gençler Arası Resim Yarışması'nda Üçüncülük Ödülü'nü kazanmış; 1973'te Cumhuriyet'in 50. yılını kutlamaları kapsamında gerçekleşen resim-heykel yarışmasında "Atatürk ve Cumhuriyet Ödülü"ne layık görülmüştür.

1970 yılında Akademi hocalarından Zeki Faik İzer, Nurullah Berk, Ali Avni Çelebi, Cevat Dereli emekliye ayrılmış ve Devrim Erbil de "Resim Sanatında Teknikler ve Renkler" konulu tezyle doçent

unvanını kazanmıştır. O dönemde doçent unvanı almak demek, bağımsız ders verme hakkını kazanmak anlamına gelmektedir ve böylece Akademi'de yüzlerce öğrencinin yetişeceği Devrim Erbil Atölyesi kurulmuş olur.

1960'lı yılların sonlarında Erbil'in Anadolu görünümlerine yeni temalar eklenmiştir. Erbil'in 1967 tarihli, kâğıt üzerine çini mürekkebiyle gerçekleştirdiği, Galata'dan bir görünüm sunan "İstanbul"u, onun İstanbul dizisinin habercisi niteliğindedir. Erbil, o günden bugüne kadar İstanbul konulu, ipek baskı, yağlıboya gibi farklı tekniklerle yüzlerce çalışma gerçekleştirmiştir. İstanbul resimlerinde kent ve mekân düzenlemelerini bir ritme uyduran Erbil, İstanbul'un genellikle Süleymaniye, Galata, Boğaz çevreleri gibi birden fazla kültür katmanına sahip bölgelerini resimlemiştir. Genellikle kuşbakışı bir görünüm sunan bu resimler, Erbil'in 1950-60'lardaki Anadolu görünümleri gibi topografya çalışmaları etkilidir. İstanbul'a bir tutkuyla bağlı olan Erbil'in İstanbul dışında resmettiği tek kent görünümü, Muğla'nın Marmaris ilçesidir. Erbil'in "Marmaris Limanı" ve "Ay Işığında Marmaris" isimli resimleri için 1990'ları beklemek gerekecektir.

1970'lerde Erbil'in kullanmaya başladığı bir başka tema da, "Kuşlar"dır. Erbil'in 1952 tarihli "Havran'dan Görünüm" adlı resminde de soyutlanmış kuş figürlerinin bulunması, Erbil'in çok erken tarihlere üsluplaşmaya gittiğinin bir kanıtı niteliğindedir. "Havran'dan Görünüm"de yer alan kuşlar, Devrim Erbil'in tüm sanat yaşamı boyunca kullandığı tema ve biçimler olmuştur. Kuşlar, Erbil'in resimlerinde tek başlarına değil; kümeler halinde

görünürler ve Erbil, bununla onun tüm resimlerinde geçerli olan ritm duygusunu verir. Bazen bir başka teması olan "Ağaçlar"ı da kuşlarla birleştirerek bu ritm duygusunu pekiştirir. 1978 tarihli "Ağaç Kuşları" bunun bir örneği olarak görülebilir.

Devrim Erbil, 1969 yılında Unesco Ulusal Plastik Sanatlar Komitesi tarafından düzenlenen Erzurum Kültür Haftası'ndaki serginin komiserliğini yaptıktan sonra, 1972 yılında düzenlenen 9. İskenderiye Bienali'nin Türkiye Bölümü Komiserliği'ni üstlenmiş ve 1977'de Belgrad'daki Modern Sanatlar Müzesi'nin açılışında, "Uluslararası Belgrad 77" adlı plastik sanatlar sergisinde Türkiye Bölümü Komiserliği, 1980'de Dışişleri Bakanlığı tarafından Bulgaristan'ın Sofya kentinde düzenlenen "Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi" sergisinin komiserliği ve 1983'te yine Dışişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen Kuveyt'teki "Çağdaş Türk Resim Sanatı" sergisinin küratörlüğünü de yapmıştır. Erbil, 1979 yılında da İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin müdürlüğüne atanmış ve 1982'ye kadar bu görevi sürdürmüştür. Devrim Erbil, Türkiye'de ilk monografik müzeyi kurmasıyla da öne çıkmış; 24 Mayıs 2004'te doğduğu kent olan Balıkesir'de Devrim Erbil Müzesi'ni kurmuştur.

Devrim Erbil, 1980'lerde Amerikan Pop Sanatı geleneğinde çalışmalar üretmiştir. Sanatçının 1980 tarihinde monotip baskı tekniğiyle gerçekleştirdiği "Otoportre"si, sanatçının siyah-beyaz bir fotoğrafı üzerinden yapılmış olup Erbil'in Pop Sanat geleneğindeki ilk çalışmalarından biridir. 1990 yılında bu portreyi ağaç serisiyle birleştiren Erbil, kompozisyonunda ağacın dallarıyla kendi solunum sistemini birleştirmiştir.

Erbil, 1990'lı yıllarda yoğun olarak Pop Sanat geleneğine bağlı kalmıştır.

Devrim Erbil, tuvalden baskıya, ahşaba, seramiğe, vitraya, mozaığe, halya kadar çok çeşitli malzeme üzerinde çalışmış bir sanatçıdır. Erbil'in babası Uşaklı olduğundan, halı onun için özel bir malzemedir. Erbil, üç-dört yaşlarındayken halalarının evlerinin uzun girişinde halı dokuduklarını anımsar ve bu duyarlılık ona da geçer. Zaten Erbil, 1947 yılında kuzeni Dilaver ile birlikte sünnet olduğunda, halalarından biri, hayatında hiç resim yapmamış olduğu halde, halya bir resim yaparak (resimde bir eşek ve iki deve vardır) onlara hediye etmiştir. Devrim Erbil de yıllar sonra, Vasarely, Mannesier, Bissier gibi çağdaş sanatçıların da halı dokuduğunu düşünerek Türk sanatının bundan neden yararlanmadığını sorar kendi kendine ve en sonunda Neşet Günal ile birlikte Akademi'de halı atölyesinin kuruluşunu sağlarlar. Ancak Akademi'deki halı atölyesi umdukları kadar talep görmez. Devrim Erbil'in dışında Özdemir Altan bu atölyede üretim yapar. Erbil, bugün halen kimi resimlerini halı olarak dokutturmaktadır. Gravür çalışmaları da bulunan Devrim Erbil, gravürü sevmesini sanatının çizgi ağırlıklı olmasına ve de gravürün sanatın yaygınlaşmasına katkıda bulunmasına bağlar. Farklı teknikleri sevip onlara yönelmesinde de Bedri Rahmi'nin çok yönlü, farklı malzemelerle çalışan bir sanatçı olmasının etkisi vardır.

Devrim Erbil, tüm sanat yaşamı boyunca birtakım temalar etrafında olmuştur: Bir Anadolu Kasabasında Yaşantı, Doğa Tutkusu, Doğa Yorumu, Ağaçlar, Kuşlar, İstanbul, Ritmik Düzenleme gibi. Ancak Erbil, hangi tema üzerine yoğunlaşırsa yoğunlaşsın, onun sanatının ortak

paydası ritimdir. Tomur Atagök'ün deyişiyle, bu ritim, onun imzası, kişiliği ve yapıtların yüzeyinden izleyiciye gelen titreşimlerdir. Erbil'in sanatındaki ritim, tekrarlamalara dayanmaktadır ve tekrarlamalar da, İslam sanatlarının horror vacui (boşluk korkusu) esaslı süslemeciliğini andırır. Devrim Erbil, resimlerinin büyük çoğunluğunda geleneksel Osmanlı mimarisindeki ve süsleme sanatlarındaki geometrik kompozisyonlara, minyatür sanatındaki istifleme mantığına dayanmış ve bunu soyut dışavurumcu bir ifadeyle birleştirmiştir.

Devrim Erbil'in sanatının ve sanat görüşünün biçimlenmesinde Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun etkileri kaçınılmazdır. Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinde minyatürün ve halk sanatının sık sık sözünün geçtiğini söyler Devrim Erbil. Kendisinin ilgisini ise minyatürün çektiğini belirtir çünkü Erbil'e göre, Doğulu sanatçı ile batılı sanatçının ayrımı burada kesinlikle görülmektedir. Bunun nedeni de, Doğu felsefesi ile Batı felsefesinin temelde birbirinden ayrı oluşudur. Erbil, Doğu'nun gerçeği yakalamak yerine, gerçeklerden bir imge yaratmak, gerçeği imgelerle vermeye yönelik olduğunu; birisinin analize yönelikken diğerinin senteze yöneldiğini; Avrupa'da Rönesans'tan beri geçerli değerler olan perspektifin, anatominin, mekân olgusunun, ışık-gölge gibi değerlerin doğu sanatında görülmediğini ancak bunun Doğu'nun özgün bir sanatının olmadığı anlamına gelmeyeceğini vurgulayarak kendisinin bu anlamda o özgünlüğü yakalamak istediğini dile getirir. Erbil, Batı resminin değerleri yerine, Doğu sanatının içinde olan yığma perspektif, yüzey resmi, ufak farklarla ama hiyerarşik

bir mantık içerisinde düzenlenmiş grupları benimser. Kendi ifadesiyle, bir nesnenin, bir düşünceyi gerçek bir biçimde değil de bir simge olarak olaya nasıl katıldığını görmeye çalışmaktır, Erbil'in yaptığı ve onun 1950'lerin ikinci yarısında soyuta yönelmesinin temel dayanağı da bu olmuştur.

Erbil'in 1952 yılında Balıkesir'de öğrenciyken gerçekleştirdiği renkli çini mürekkebi Balıkesir, Akçay, Havran görünümleri onun sanatının temel dayanağının, çizgisel bir yüzey resminin savunucusu olacağıının habercisi niteliğindedir. 1950'lerin ikinci yarısında soyuta yönelen Erbil, bu yıllarda yine yüzey resmi ile ilgilenmiş ve renge dayalı araştırmalar yapmıştır. "Köylüler" ve "Meyva Toplayanlar" Erbil'in bu döneminin örnekleridir. 1960'lara doğru Klee ve Mondrian kaynaklı araştırmalara yönelen Erbil, 1962-3'lerde soyut kent görünümleri gerçekleştirmeye başlamış ve hatta bu dönemde Avrupa'daki sergilerde "İslamik Klee" olarak anılmıştır.

Erbil'in 1960'lardan 1970'lere uzanan süreçte kullandığı temalar ya da resimlerine verdiği isimler şunlardır: "Çizgisel Ritm", "Sarı-7", "Ağaç Tutkusu", "Geometrik Doğa Soyutlaması", "Soyutlama-2". Bunların Erbil'in sanatındaki esas öğeye, ritim öğesine işaret eden isimler olduğu görülmektedir.

Devrim Erbil, 1970 tarihinde "Bayram Namazı" isimli bir resim yapar. "Bayram Namazı", onun minyatür sanatının istiflemeci mantığıyla gerçekleştireceği kuşbakışı İstanbul görünümlerinin, bilhassa tarihi yarımada görünümlerinin habercisi niteliğindedir. 1970'lerde mavi, sarı, kırmızı ve yeşil rengin

çeşitlemeleriyle soyutlamalarına devam eden Erbil, bu soyutlamalardan tutkunu olduğu "Ağaçlar" ve "Kuşlar" dizilerine de ulaşır. "Ben o ağacı değil o devinimi, o titreşimi yakalamaya çalışıyorum. Kuşun kanat çırpışını, gökyüzüne uçmasını, uzaklaşmasını resmediyorum. Resimle şiir yazmak, resimsel şiirler yazmak istiyorum. Renklerle şiirler oluşturmak istiyorum." diyen Erbil'in bu ifadelerinden de onun sanatının temelini bu heyecan ve ritim duygusu olduğu anlaşılmaktadır. 1990'larda Amerikan Pop Sanatı'nın etkisi altında kalarak ipek baskı tekniğiyle tuval üzerine kendi portresini, kimi anonim figürleri kompozite etse de, bu figürler de, tıpkı 1990 tarihli "Mavi Sarı Kırmızı" adlı resminde olduğu gibi, onun kuşlarıyla bezenmiştir; yani, izleyiciye yine aynı ritim duygusunu verirler.

Devrim Erbil'in 1952'lerden günümüze uzanan üretim sürecine baktığımızda, onun sanatında çizginin, ritmik kurgunun belirleyicisi olduğunu görürüz. Erbil, çizgiyi bağımsız bir plastik öğe olarak alıp resim kurgusunun en temelini koyarak başından beri geleneksel ya da akademik tavrın dışında olmuştur. Devrim Erbil'in sanatsal tavrını belki de, geleneğin içinden geleneğe karşı durmak olarak özetlemek mümkündür. Zira Erbil'in yaptığı, Batı resim geleneğini, onun temel metodolojisini alarak onu İslam sanatının, minyatür sanatının, halk sanatının geleneğiyle birleştirmektedir. Minyatür sanatının istiflemeci yanından yararlanan, Matrakçı Nasuh'un kent görünümlerine nazire yapan Devrim Erbil, İslam sanatının tekrarlamacı yönünden de uzak kalmamıştır. Öyle ki, kompozisyonlarında aynı kurguyu tekrar tekrar kullanan Erbil, kendi resimlerine nazireler yaparak da İslam sanatı

geleneğinin bu yönünü hep hatırlamıştır. Erbil'in mozaikten seramiğe; halıdan marköteriye; marköteriden vitraya; tuvalden baskı resime uzanan geniş malzeme dağarcığı da, olsa olsa onun halk sanatı geleneğine saygısı olarak yorumlanabilir. Halk sanatının yaygınlaşabilir özelliğine tutkun olan Devrim Erbil, iki hocasının durumundan yola çıkarak (Talihi gür ressam Bedri Rahmi, talihi kör ressam Sırrı Özbay) sanatın yaygınlaşmasını benimsemiş ve onun için de tüm sanat yaşamı boyunca çok üretken olmaya karar vermiştir. Çizginin ressamı olan Erbil için, çizgiler mısralar olmuş Erbil'in kompozisyonları da başlı başına birer şiir olmuş ve bugün ortaya kocaman bir külliyyat çıkarmıştır. Erbil'in sanat hayatı, resmin şiirle şiirin resimle olan mücadelesinin ortasında geçmiştir ve geçmektedir de... Bu mücadeleden galip çıkan ise, Erbil'in şiirsel resimleridir!

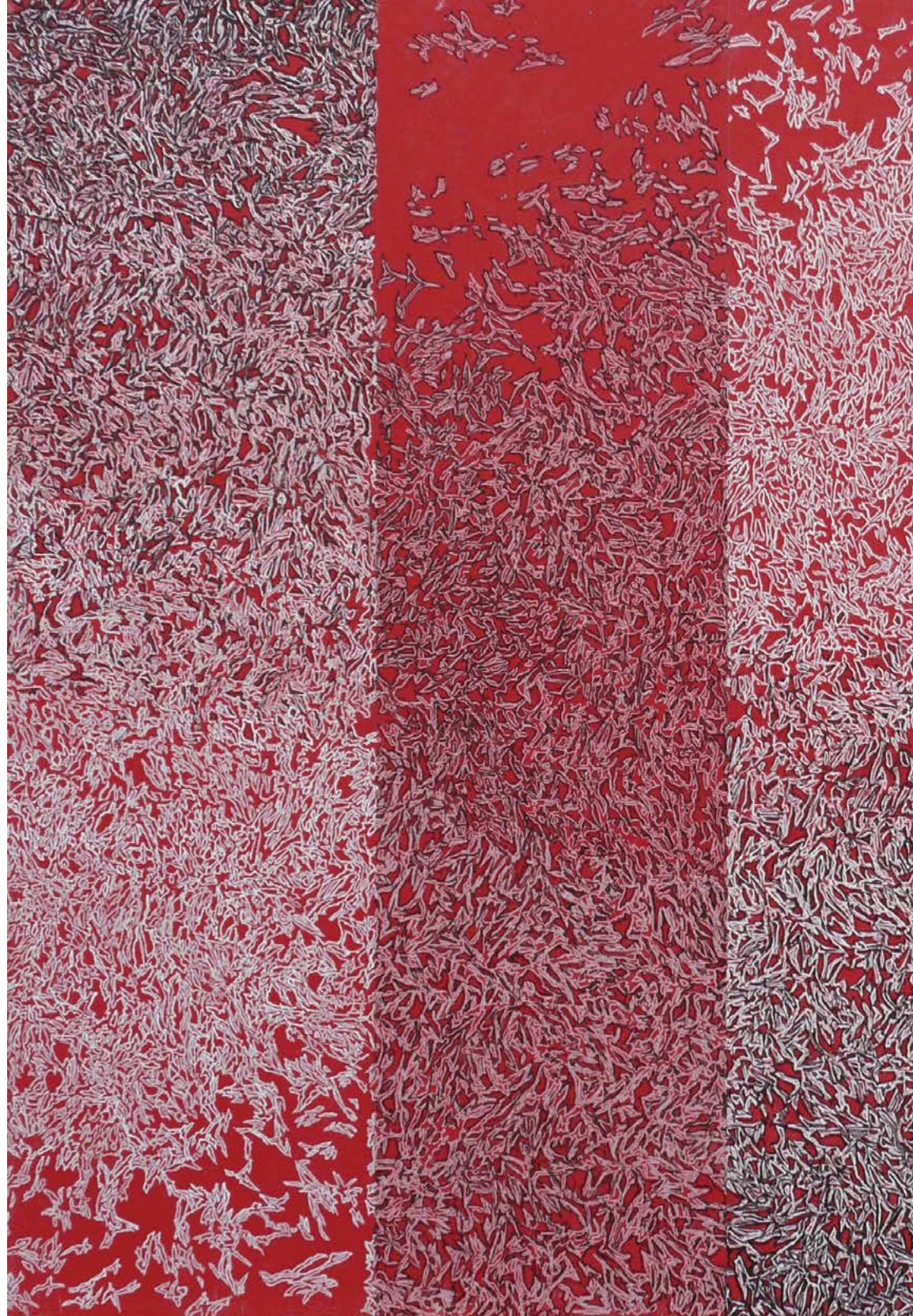
Burcu Pelvanoğlu

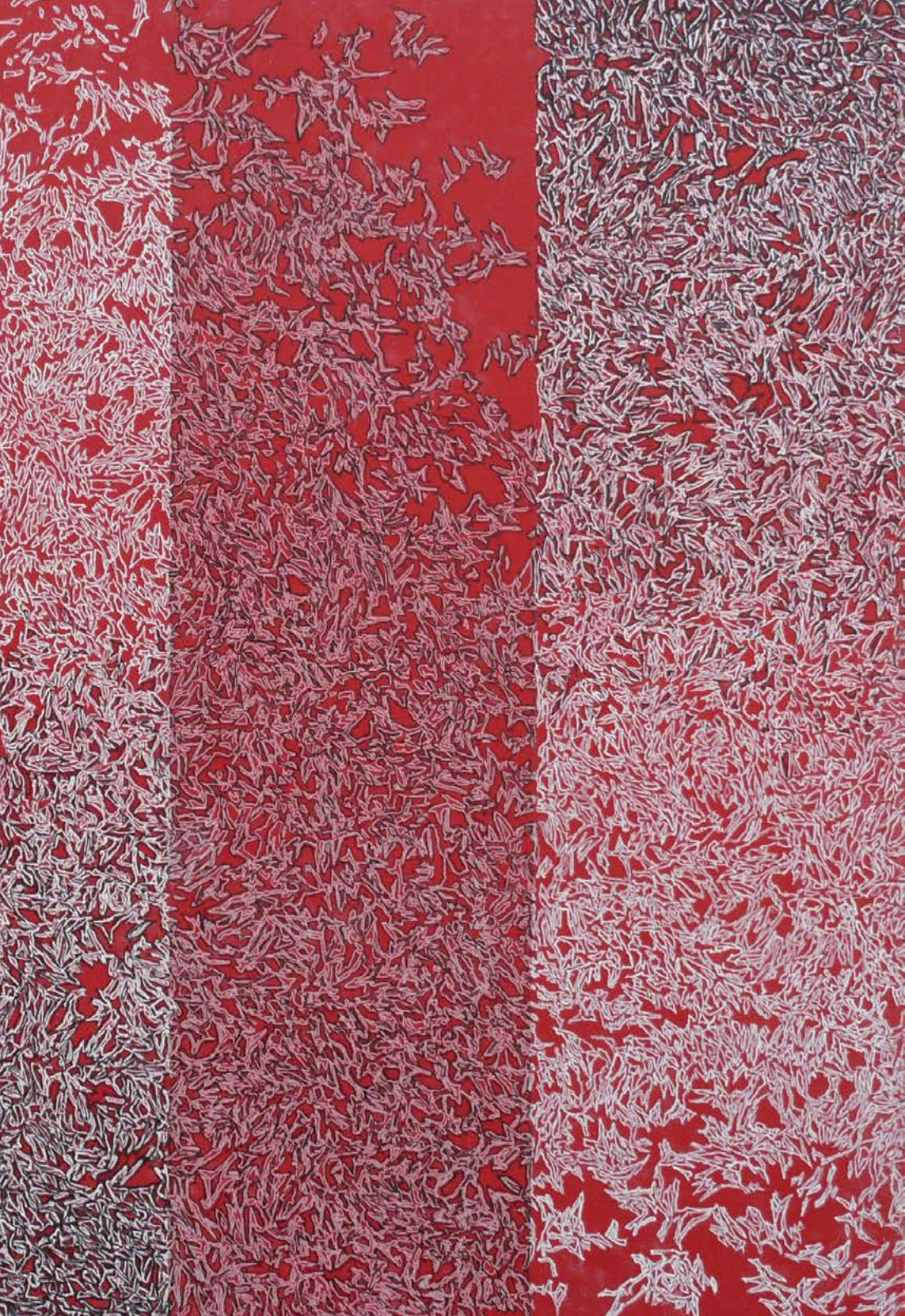

Güz Noktası
Tuval üzerine yağlıboya
150 x 150 cm / 2011

Ritmik Soyutlama Kırmızı
Tuval üzerine yağlıboya
120 x 160 cm / 2011

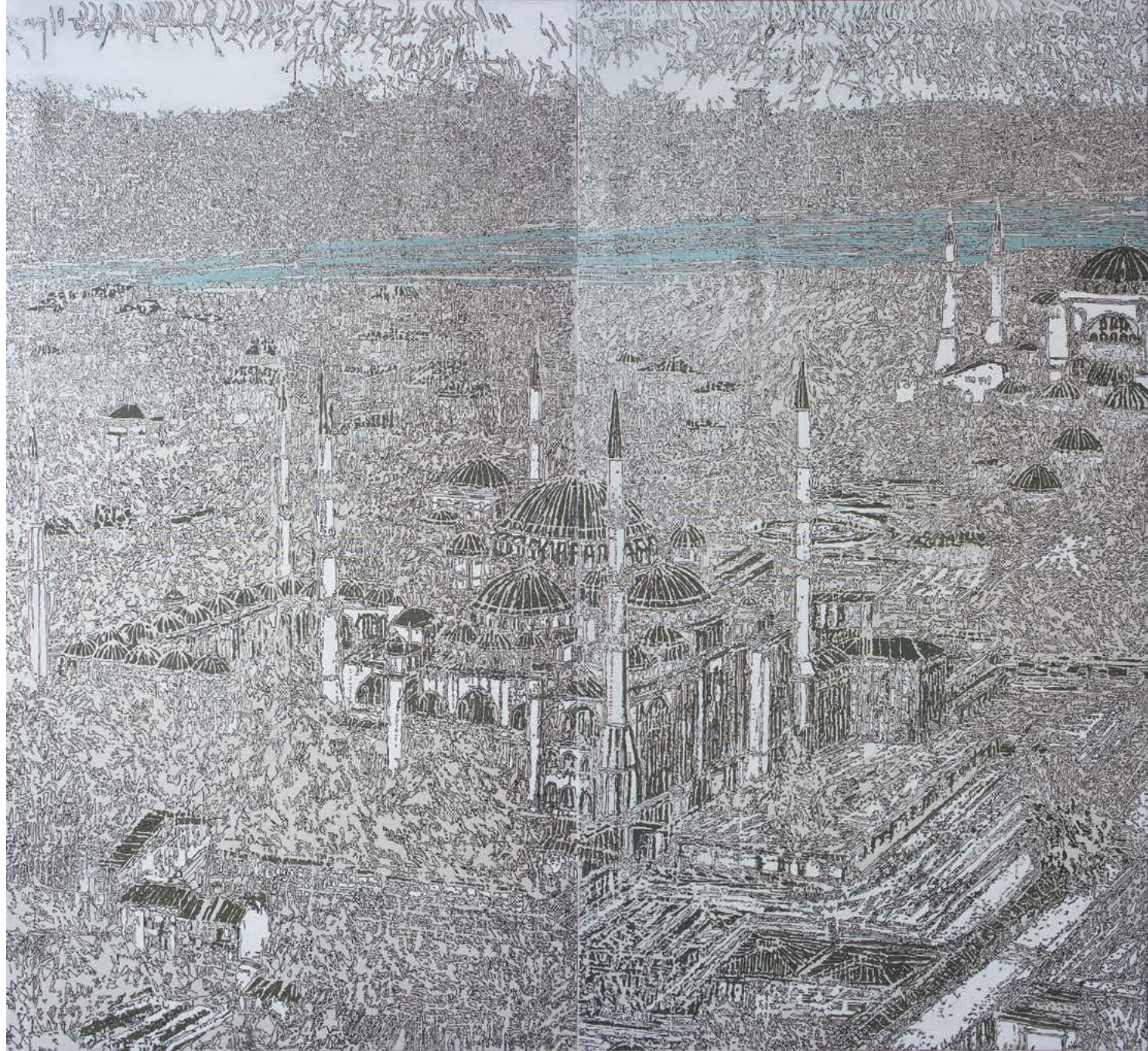

İstanbul Siyah
Tuval üzerine yağlıboya
180 x 180 cm / 2010

İstanbul Mavi Beyaz
Tuval üzerine yağlıboya
140 x 160 cm / 2011

İstanbul Gizem 2
Tuval üzerine yağlıboya
250 x 520 cm / 2011

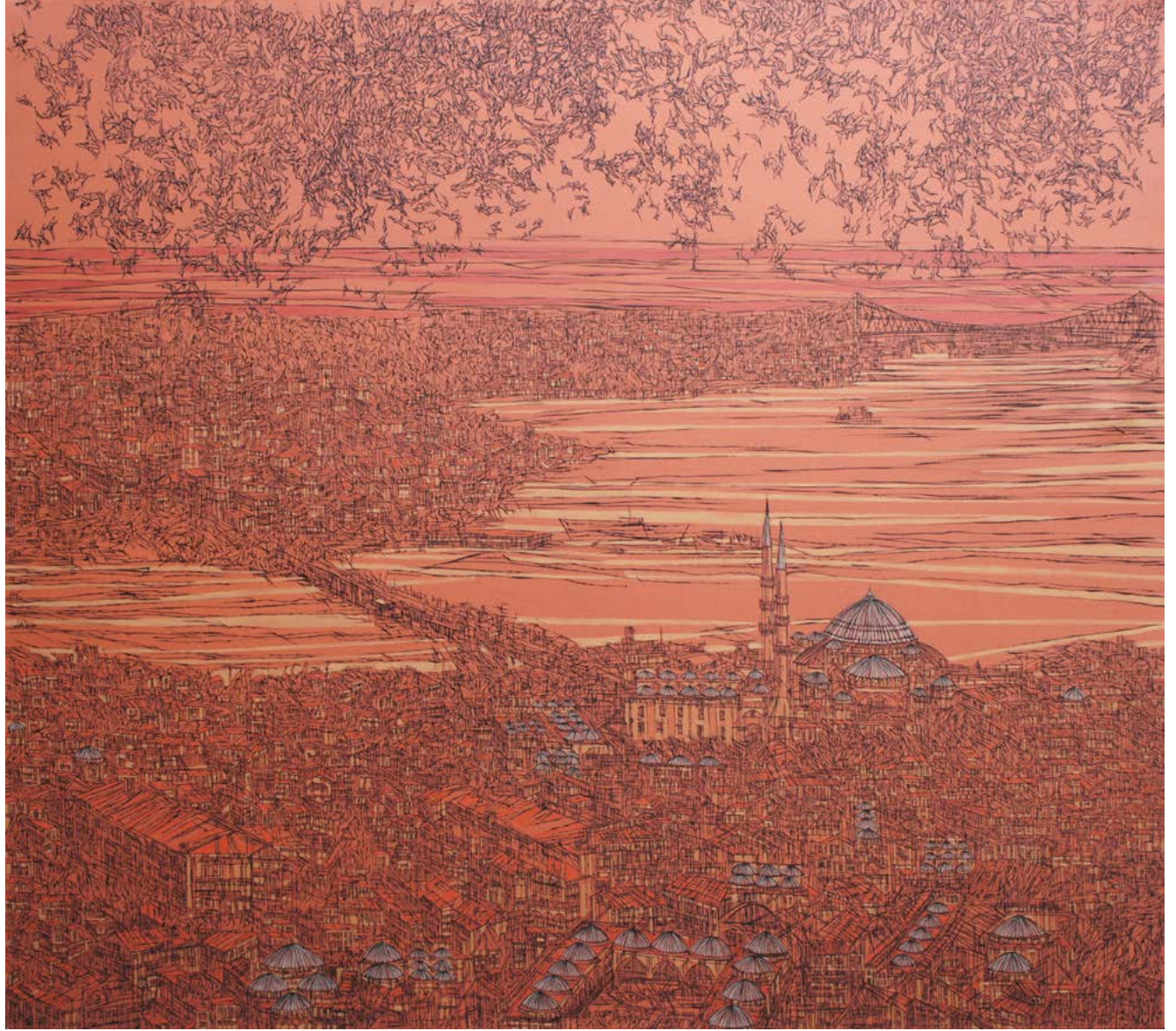

İstanbul Mavi
Tuval üzerine yağlıboya
180 x 180 cm / 2010

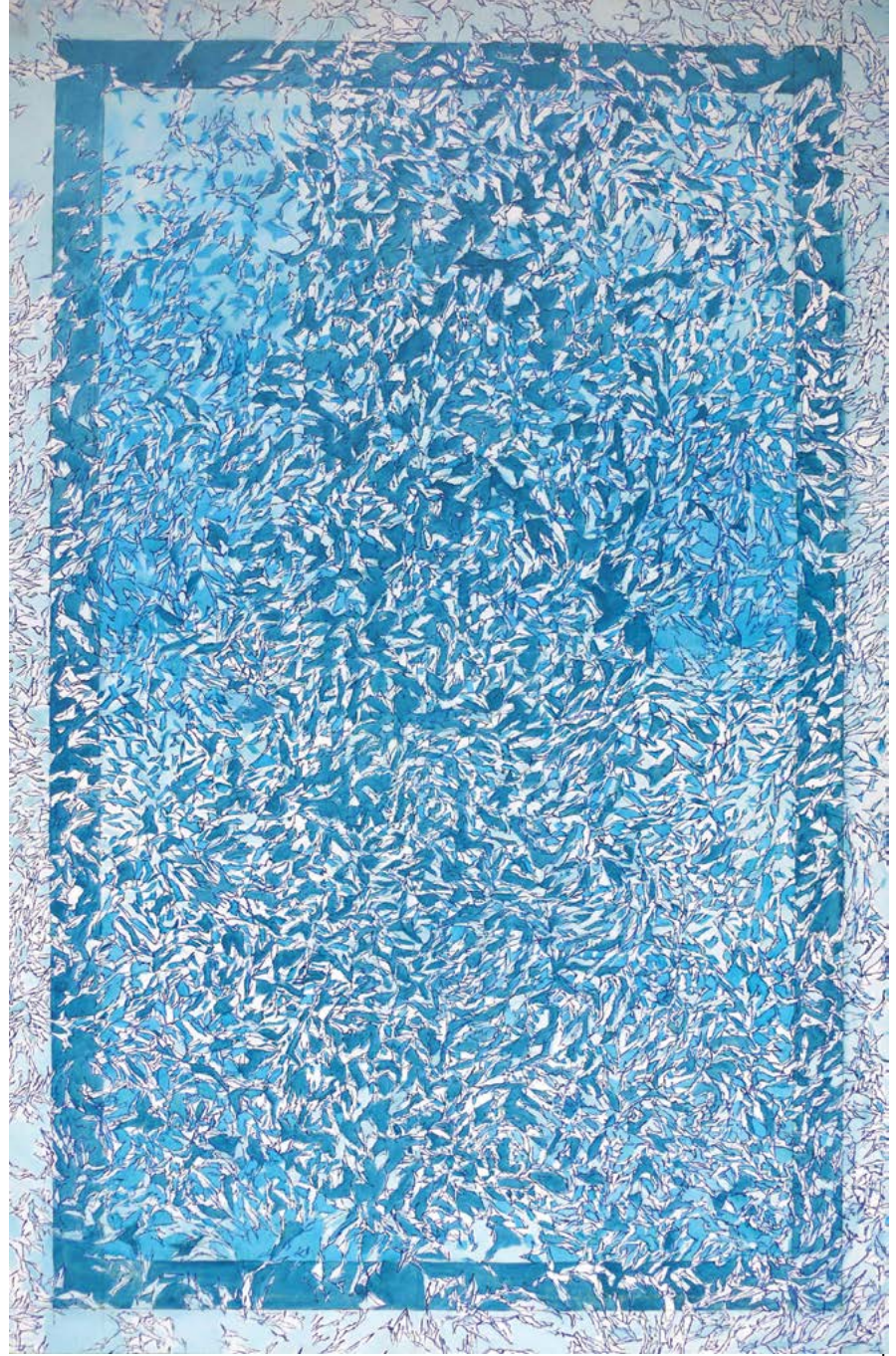
İstanbul Kırmızı
Tuval üzerine yağlıboya
180 x 180 cm / 2010

İstanbul Yorumu
Tuval üzerine yağlıboya
160 x 180 cm / 2011

Şiirsel Doğa Yorumu
Tuval üzerine yağlıboya
90 x 140 cm / 2011

Ritmik Titreşim
Tuval üzerine yağlıboya
150 x 130 cm / 2009

Yalın Doğa Ezgisi
Tuval üzerine yağılıboya
140 x 140 cm / 2010

www.olcayart.com